

שמעכות הן בכל מקום, כפי שמבואר לקמן לגבי פרה אדומה וקרבת נגעים,¹² ומכשיר אני כשחיסר בסמיכה ושפיכת שירים, שאין חיסורם מעכות בכל מקום, שהרי סמיכה אינה מעכת כלל, ושפיכת שירים בחטאת החיצונה לדברי הכל אינה מעכת.

אמר מר, בברייתא לעיל: אין לי לדעת מ-א מדרשת "ועשה כאשר עשה" אלא מתן שבע הזאות, משום שהן מעכות בכל מקום. ודנה הגמרא: היכא, היכן מצינו שמעכת מתן שבע הזאות "בכל מקום"?

"וכפר עליהם הכהן" אף על פי שלא סמכו הזקנים את ידיהם על ראש הפר, כפי שנצטוו שם בפרשה.

"ונסלח¹⁰ להם" אף על פי שלא נתן את השירים של הדם ליסוד מזבח החיצון, והוצרכו לדרשה זו, שהיה מקום לומר, כיון ששנה הכתוב לעכב בכל מתנותיו, שמא אף כלפי שירים נאמר כן, ולכך מיעטו הכתוב.

ומה ראית לפסול אם חיסר בהזאות, ולהכשיר בהעדר סמיכה ושפיכת שירים?¹¹ אמרת, פוסל אני כשחיסר בהזאות משום

הפנימיים.

ובאופן אחר כתב, כיון שיש כאן מיעוט וריבוי, הרי שהדבר הקל אותו יש למעט, וזהו ששאלה הגמרא, איזו קולא מצאת בשפיכת שירים שמיעטת אותו מדין עיכוב, אשר לא מצאת בהזאות.

12. כן כתב רש"י, והיינו שבפרה ונגעים מצינו שכל שבע ההזאות מעכות. והקשה הטתרת הקודש, הרי מה שהביאה הגמרא לקמן, שמצינו מתן שבע שמעכב, היינו ביחס למתן ארבע, שמשום כן לא ניתן ללמוד דין עיכוב בהן ממתן שבע, אבל ביחס לדין שפיכת שירים, דינו אם נאמר, שחומרת דין ההזאות הינה בזה, שבדין הזאות יש עיכוב לכל הפחות במתנה אחת, ומה שאין כן שפיכת שירים שאינה מעכת כלל! ועוד, הרי אף לאחר שמצינו בפרה ובנגעים חומרת מתן שבע משפיכת שירים, עדיין צריכים אנו לזה שמתנה אחת מעכת, שאם לא כן, יקשה, מדוע לא נמעט מתן ארבע מדין עיכוב, ונרבה שפיכת שירים לעיכוב!?

ואמנם, התוס' בד"ה [ומכשיר אני] ביאר קושיית הגמרא, שבהזאות לא מצינו בשום מקום

הגמרא לשאול, מדוע לא דרש משה מפסוק זה שיהיו שעירי ראשי חדשים נשרפים. ובשיטה מקובצת כתב, שלא שאלה הגמרא אלא על דמם שיהיה ניתן בפנים.

10. הקשה השפת אמת, לעיל [לח א] מבואר, ש"וכפר" נצרך לגופו, ורק משום שנאמר גם "ונסלח" הרי הוא מיותר, ואם כן, כיצד זה דורשת כאן הגמרא גם "וכפר" וגם "ונסלח"? ותירץ, על פי המבואר בגמרא לקמן [מא א], שמבואר שם, שפר העלם דבר מוזכר בפרשת קרבנות עבודת כוכבים, שנאמר שם "על שגגתם" זה פר העלם דבר, וכיון שנאמר שם "ונסלח להם כי שגגה היא" הרי זה מוסב אף על פר העלם דבר, וממילא כפרה וסליחה הכתובים בפרשת פר העלם דבר, מיותרים לדרשה.

11. משמע שהיה מקום לומר להיפך, שהזאות אינן מעכות, ושפיכת שירים מעכת, וכתב הקרן אורח, שזהו כשיטת רבנו תם, הסובר, שיש תנא האומר, ששפיכת שירים חיצונים מעכת, אע"פ שהזאת דם החיצון אינו מעכב, ואם כן, סברה הגמרא שהוא הדין בדמים

אמר רב פפא: בפרה אדומה, שנאמר בה "והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים", ונאמר בה "חוקה", ללמד שהזאתיה מעכבות.

ובנוגע, שנאמר בהזאת לוג שמן של מצורע "והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים. ונאמר בו "זאת תהיה תורת המצורע", ו"תהיה" לשון הויה הוא, ומשמע שמעכב.

וממשיכה הגמרא לדון בדברי הברייתא, האומרת: מתן ארבע, מנין שמעכב? – תלמוד לומר "בן יעשה לו".

ודנה הגמרא: מאי שנא מתן שבע, שפשוט לנו שמעכב, משום דכתיבן פעם אחת בתורה שבע ההזאות, וכפילן, ונכפלו להכתב פעם נוספת, וכיון ששנה הכתוב לכתבם הרי זה לעכב.

הרי מתן ארבע נמי יש לנו לידע שמעכב, שהרי כתיבן ארבעת המתנות, וכפילן, שהרי דברי הכתוב "ועשה כאשר עשה" הם מוסבים על כל המתנות האמורות בפרשה זו, כולל מתן ארבע, ומנין לך למעטן מדין עיכוב עד שהוצרכת להביא פסוק אחר לעכב ["בן יעשה לו"]?!

ומתרצינן: אמר רבי ירמיה: לא נצרכה דרשת "בן יעשה" אלא לרבי שמעון, הסובר שלא נאמרו במפורש בפר העלם דבר נתינת ארבע מתנות, אלא שתיים בלבד, ושתיים האחרות נלמדות בהיקש מפר כהן משיח.

דתניא, למעלה, בפר כהן משיח, הוא אומר "קרן", "קרנות", הרי כאן שתיים. וכן למטה, בפר העלם דבר, הוא אומר גם כן "קרן", "קרנות". ואף על פי שכתוב "קרנת" חסר וי"ו, סובר רבי שמעון שיש אם למקרא, וכיון שהיה יכול לכתוב "קרן" וכתב "קרנות", הרי כאן עוד שתיים. ושמענו בזה ארבע, שתיים האמורות בפירוש¹ ושתיים הנלמדות בהיקש, דברי רבי שמעון.

רבי יהודה אומר: אינו צריך ללמוד שתי קרנות מפר כהן משיח, שהרי הוא אומר בשניהם "על קרנות מזבח קטורת הסמים, אשר לפני ה' אשר באהל מועד". וכיון שכבר כתב "אשר לפני ה'", הרי "אשר באהל מועד" מיותר, אלא בא ללמד שצריך ליתן על כל הקרנות האמור באהל מועד.

ומקשינן: ורבי יהודה הסובר שכל ארבע מתנות נאמרו מפורש, "בן יעשה" מאי עביד ליה, מאחר ואינו נצרך לארבע מתנות?!

ומתרצינן: מיבעי ליה לכדתניא: לפי שלא

שלא יעכבו, והיינו שלכל הפחות מתנה אחת מעכבת.

1. הקשו התוס' [ד"ה מתן ארבע], מאחר ושתי מתנות נכתבו בפירוש וכפולן הכתוב, מדוע לא נלמד מהן לשתיים האחרות שאינן מפורשות, ונדע שכולן מעכבות? ותירצו, שאחת מאלו המפורשות כתובה בעלמא ואין ללמוד ממנה,

ומהאחרת המפורשת אין ללמוד לדין השתיים הנוספות, כי אין לומדים שתיים מאחת. ופירש הצאן קדשים, כיון שלא נאמר "קרנות" אלא "קרנת", הרי משמע רק קרן אחת, ורק משום שיש אם למקרא, למד בזה רבי שמעון שתי קרנות, נמצא שלא כתוב מפורש אלא אחת, ואין ללמוד דין שתי קרנות מקרן אחת.

שיריים בהיקש, ולמה לי היתור של "כן יעשה"?

ומתרצינן: איצטריך גם הקש וגם יתור, כי סלקא דעתך אמינא כי מה שלמדנו מההיקש, הני מילי דוקא עבודה כזו דמעכבא את הכפרה וכפי שנאמר בפסוק "וכפר". אבל עבודה דלא מעכבא כפרה, כגון סמיכה ושירים אימא לא כלולה היא בהקש, קא משמע לן מהיתור של "כן יעשה" לרבות אף את אלו בפר יום הכיפורים.

ומקשינן: ורבי שמעון הלומד דין ארבע

למדנו לפר יום הכיפורים לסמיכה² שיש לסמוך עליו קודם שחיתתו, וכן לא למדנו בו לענין שירי הדם³ שיש לשופכם ליסוד המזבח, ואם כן מניין למדים דינים אלו? תלמוד לומר "כן יעשה" לרבות פר יום הכיפורים הכתוב בפסוק זה, כמו שאמרנו לעיל "לפר" זהו פר יום הכיפורים, ונתרבה בזה לדין סמיכה ושפיכת שיריים.

ומקשינן: ולפר יום הכיפורים לא למדנו אלמלא ריבוי זה? הא אמרת לעיל שתיבת "לפר" האמורה בפסוק, זה פר יום הכיפורים. וממילא נתרבו סמיכה ושפיכת

ועוד חילוק יש בזה, אם מת הכהן הגדול לאחר שנתוודה, שהכהן המתמנה תחתיו אינו צריך להתוודות שוב, כיון שכבר נתקיים וידוי על ידי הכהן המת. ומה שאין כן דין סמיכה משום הקרבן, שהוא דין בבעלים הצריכים לסמוך על קרבנם, יש לו לכהן שנתמנה לקיימו, מאחר וכעת הוא בעל הקרבן.

3. הקשה החזון איש, הרי לעיל [לו א] למדנו מהפסוק "והנשאר בדם ימצה" שכל הדמים טעונים מתן דם ליסוד, ואם כן, פר יום הכיפורים בכלל, ולמה לנו לחפש ריבוי אחר?

ותירץ, צריך לומר, שהדמים הפנימיים שאינם ניתנים על המזבח החיצון, לא התרבו לדין שפיכת שיריים על מזבח החיצון.

ובמנחת אברהם כתב, על פי מה שיסד בספר מאורות הגר"א, שבקרבנות אשר נאמר בהם דין שפיכת שיריים בפירוש, הוא דין בקרבן שטעון שפיכת שיריים, וצריך לשייר דם לשפיכת שיריים. אולם בשאר קרבנות לא למדנו אלא שאם נשאר מהדם צריך לשופכו ליסוד. ומשום כך, בקשה הגמרא ריבוי מיוחד בפר יום הכיפורים, שהוא דין בקרבן שטעון שפיכת

2. הקשה בכתבי הגר"ז, מאחר ומצינו בפר יום הכיפורים שצריך לסמוך שתי פעמים בשני וידויים, בהכרח למדנו מפסוק אחר שצריך להיות הוידוי בשעת סמיכה, שאם לא כן מניין לנו שצריך שתי סמיכות, ואם כן, למה לנו לרבות כאן דין סמיכה, בלאו הכי צריך סמיכה משום הוידוי?

ותירץ, ששתי הסמיכות אינן דין בקרבן, אלא הוא דין בוידוי שצריך להיות בשעת סמיכה, ואילו עתה באה הגמרא ללמוד שעצם הקרבן צריך סמיכה. והחילוק בזה הוא, שסמיכה הנדרשת מצד הוידוי אין בה דין תיכף לסמיכה שחיטה, ומה שאין כן הסמיכה מצד עצם הקרבן, יש בה דין זה, ועוד, שאם נשפך הדם, לאחר שנתן ממנו בין הבדים, שדינו להביא פר אחר, ולהתחיל מהזאות ההיכל, הרי שאין הוא צריך עוד וידוי, כי מאחר ודין וידוי אינו חובת הקרבן, אלא צורך היום, הרי שכבר יצא חובת היום בוידוי על הפר הראשון, וכיון שכן, אף סמיכה מחמת הוידוי אין צריך, ומה שאין כן דין סמיכה הנלמד כאן, צריך לקיימה גם בפר השני, מאחר והוא דין בעצם הקרבן. וכעין זה מבואר במקדש דוד [כד ב]

קרנות מההקש לפר כהן משיח, האי יתור של "באהל מועד" מאי עביר ליה?

ומתוצינן: "באהל מועד" מבעי ליה ללמדנו שאם נפחתה תקרה של עלייתו וגגו של ההיכל, לא היה מזה, כי אינו עוד אהל מועד.

ומקשינן: ואידך, רבי יהודה הלומד דין ארבע קרנות מ"אהל מועד", מנין לו דין זה שאם נפחתה תקרה אינו מזה?

ומתוצינן: דין ארבע קרנות, דורש רבי יהודה מתיבת "אשר", שלא היה לו לכתוב אלא "אשר לפני ה', באהל מועד", ובאה תיבת "אשר" השניה ללמד שיתן על כל הקרנות. ומתיבות "באהל מועד" למד שאם נפחתה תקרת ההיכל, לא היה מזה.

ואידך רבי שמעון, תיבת "אשר" לא דריש.⁵ אביי אמר: דרשת "כן יעשה" המלמדת על ארבע מתנות שמעכבות, נצרכת לא רק לרבי שמעון כפי שאמר רבי ירמיה, אלא לרבי יהודה, הסובר שמתן ארבע קרנות נאמרו בפר העלם דבר עצמו, נמי איצטריך דרשה זו שהן מעכבות, ואין לנו ללמוד דבר זה ממה שכתבן הכתוב וכפלן. משום שאלמלא ריבוי זה סלקא דעתך אמינא שאינן מעכבות, מידי דהוה אסמיכה ושירי הדם שבפר העלם דבר, דאף על גב דכתיבן וכפילן, לא מעכבא, כפי שאמרנו לעיל, כיון שאינן מעכבות בכל מקום, נתמעטו מתיבות "וכפר" ונסלח". ואם כן, הוא הדין מתן ארבע נמי⁶ לא תעכב, כיון שאף הן אינן

שיריים, וצריך לשיר דם לזה.

4. כתב בכתבי הגרי"ז, משמע שרק לגבי הזאות דם קרבנות הפנימיים נאמר דין זה האמור בחטאות הפנימיות. אבל לגבי שאר דינים, כגון הקטרת קטורת או מתנות דם החיצון, הרי שיש שם אהל מועד, אף אם נפחת גגו. והקשה מדברי התורת כהנים [פרשת ויקרא] שדרשו שם מהפסוק "וזרקו את הדם על המזבח אשר פתח אהל מועד" ולא כשהוא מסולק, ולא כשגילתה הרוח את היריעה. הרי שאף לענין שאר דברים אין שם אהל מועד!?

וכתב, שהדרשה בתורת כהנים עוסקת לגבי המשכן, שלא היה לו קדושת מקום כלל, אלא קדושת מחיצה בלבד. ובו חידש הכתוב שאף על פי שקדושת עזרה אינה צריכה אלא מחיצות ולא גג, שהרי לחצר לא היה גג, מכל מקום בהיכל עצמו, אם נתגלתה היריעה אין לו דין אהל מועד, ולא די לו במחיצה בלבד. אולם, כל זה רק לענין המשכן שלא היתה לו קדושת מקום. אבל אהל מועד שבמקדש, יש לו קדושת מקום

אפילו אם נפחתו מחיצותיו, שהרי מקריבים קרבנות גם אם אין בית המקדש, וכיון שכן הרי שלא בטלה כלל קדושת ההיכל, ורק לגבי דין הזאות הפנימיות חידשה תורה, שצריך שיהיה הגג שלם, כי לא די בקדושת המקום, אלא צריך שם "אהל מועד", ולכן אינו מזה אם נפחת גגו של היכל, וכיון שכן, שאר דברים שלגבם לא נאמר שום פסוק, די להם בקדושת ההיכל הקיימת אף ללא גגו של אהל מועד.

5. כתבו התוס' [לעיל יח ב ד"ה ואידך], אע"פ שמצינו במקום אחר שדורש רבי שמעון תיבת "אשר", מכל מקום דרשת "אשר" כעין זו המובאית כאן אינו דורש.

6. כתב בחדושי רבי אריה לייב [יד א], לכאורה סברת אביי להשוות מתן ארבע לסמיכה ושפיכת שיריים, סברא חזקה היא, שהרי דין כולם שאים מעכבים, ובמה חלק רבי ירמיה לעיל שלא פירש כן!?

אכן כתב, כי באמת סברא זו צריכה עיון, מה

מכעבות⁷ בחטאת החיצונה, יש לנו למעטם מ"וכפר" "ונסלח", קא משמע לן, כיון שחלוק דין מתן ארבע מסמיכה ושירים, שסמיכה ושירים אינם מעכבים אפילו באופן שעקר מצוותם לגמרי, ואילו מתן ארבע, אם לא נתן כלל, הרי זה מעכב, לכך למדנו דין כולן לעיכוב מ"וכן יעשה".

למדנו בברייתא "לפר" זה פר יום הכפורים. ומקשינן: למאי הילכתא נצרכה דרשה זו? אי ללמדנו דין לעכב באם לא נתן בו את כל מתנותיו, דבר זה פשיטא הוא, שהרי "חוקה"

ומתריצין: אמר רב נחמן בר יצחק: לא נצרכא דרשה זו אלא לרבי יהודה [ביומא ס ב], דאמר: כי כתיבה "חוקה" [ויקרא טז] בעבודת יום הכפורים היינו רק אדברים הנעשים על ידי הכהן בבגדי לבן בפנים, כגון קטורת, והזאות שעל בין הבדים, שדינם הוא שאם הקדים מעשה לחבירו, לא עשה ולא כלום משום שנאמר בהם "חוקה". אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ, כגון מתנות דם פר ושעיר על הפרוכת,⁸ אם שינה

הדמיון בין מתן ארבע לסמיכה ושפיכת שירים, הרי שיריים, דינם שווה בחיצונים ובפנימיים, שאותם שירים שיש בחיצוניים יש בפנימיים, ולכן סברא היא כיון שאינם מעכבים בכל מקום, אף בפנימיים לא יעכבו, ויהיה דינם כפי שהם בכל מקום. אבל מתן ארבע שבפנימיים הנם מתן ארבע אחר מבחיצונים, שאלו ניתנים על מזבח החיצון, ואלו על מזבח הפנימי, ואם כן, מנין לומר שלא יעכבו?!

הפנימי, ולכן לא דימה רבי ירמיה דין מתן ארבע לדין שפיכת שיריים.

7. לשון הברייתא הוא "אין לי אלא מתן שבע שמעכבות בכל מקום, מתן ארבע מנין" והקשו התוס' [ד"ה מתן ארבע], לדעת רבי ירמיה, שדברי הברייתא אמורים לפי רבי שמעון הסובר שלא כפל הכתוב את דין מתן ארבע, מדוע תלתה הברייתא את החילוק ביניהם במה שמתן שבע מעכב בכל מקום, הרי עיקר הטעם שלא ללמוד מתן ארבע הוא משום שלא כפלן הכתוב, כפי שכפל במתן שבע?! ותירצו, שאלמלא חילוק זה היינו למדים מתן ארבע ממתן שבע. אכן, כתב בחדושי רבי אריה ליב [יד א], לדעת אביי, מתפרשת היטב לשון הברייתא כפשוטו, שהרי לרבי יהודה, עיקר החילוק ביניהם הנו משום שמתן שבע מעכב, ומתן ארבע אינו מעכב, ואע"פ שכפלן הכתוב, לא היינו לומדים בהן דין עיכוב.

ולכן כתב, כי יתכן להעמיד מחלוקת אביי ורבי ירמיה, ביטוד דין מתן ארבע של דמים החיצוניים, אביי סבר, שאין זה דין הזאה חדש כדין מתן שבע, אלא הוא אותו דין מתן ארבע שיש בדמים החיצוניים אשר אמרה תורה ליתנו על המזבח, ורק שבחיצוניים נותנו על מזבח החיצון ובפנימיים נותנו על מזבח הפנימי במקום מתן ארבע של מזבח החיצון, ומשום כך דימתה הגמרא דין מתן ארבע שאינו מעכב בכל מקום לדין שפיכת שיריים. אולם רבי ירמיה סבר, שדין מתן ארבע בפנים, אינו דין נתינה במקום מתן ארבע של החיצוניים, אלא הוא דין נתינה חדש, שכשם שנתחדש דין מתן שבע בין הבדים, נתחדש גם דין מתן ארבע על מזבח

8. כן פירש רש"י, וכתב הלחם משנה [עבודת יום הכפורים, ה א], שרש"י פירש כוונת רבי יהודה "בפנים" לפני ולפנים, ו"בחוק" בהיכל.

מקומות כגון שבע הזאות ומתן ארבע, הרי כילה בזה, אפילו אם לא שפך את שיירי הדם ליסוד המזבח, ואם לא כיפר שלא נתן כל המתנות לא כילה, דברי רבי עקיבא.

אמר לו רבי יהודה, מפני מה לא נדרוש המקרא כסדר שנכתב דהינו תיבת "וכילה" קודם לתיבת "וכפר", ונאמר כך: אם כילה הכל אפילו שפיכת שייריים הרי זה כיפר, ואם לא כילה הכל ולא שפך את השייריים, לא כיפר, ששייריים מעכבים.

וכיון שמדרשה זו סובר רבי יהודה ששייריים מעכבים בפר יום הכפורים, הרי מבואר שאת דין עיכוב המתנות בפר יום הכפורים, למד הוא מכאן,⁹ ולא מדרשת "לפר" האמורה בפר העלם דבר!?

את סדרן והקדים מעשה לחבירו, מה שעשה עשוי ויצא ידי חובתו, כי לא על אלו נאמר "חוקה". ומעתה, אימא מדכסידרין לא מעכבי בדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ, מנין הזאות נמי לא מעכבי אם חיסר מהן, כיון שלא נאמר בזה חוקה, ולזה קא משמע לן ההיקש של "לפר" ללמדנו שמנין הזאותיו מעכב.

מתקיף לה רב פפא: ומי מצית אמרת הכי שלרבי יהודה דין עיכוב נלמד מדרשת "לפר", והתניא: נאמר בפסוק "וכלה מכפר את הקודש ואת אהל מועד ואת המזבח, והקריב את השעיר החי" [שם] והוא מיותר, שלא היה לו לכתוב אלא "והקריב את השעיר החי", ובא ללמדנו שאם כיפר על ידי נתינת הדם את הכפרה המעכבת בשאר

ולהזות, אין זה נחשב בדיעבד, ויש לו לחזור ולהזות.

אולם, בחדושי רבנו חיים הלוי כתב בדעת הרמב"ם שההיכל עצמו חלוק בדין זה, שמתנות שעל הפרוכת שהיא מן המזבח ולפנים דינן כפנים וסדרן מעכב, ואילו הזאות המזבח עצמו דינן כחוץ, ואין סדרן מעכב שלא נאמר בהן חוקה, ומה שכתב הרמב"ם "בפנים בהיכל" רצונו לומר – בהיכל במקום שהוא פנים, דהיינו על הפרוכת, ולפי זה יש ליישב קושיית הלחם משנה מדברי הגמרא כאן, שיש להעמיד דברי הגמרא על מתנות המזבח הפנימי, כיון שדינן כחוץ, הרי שלרבי יהודה אין הן מעכבות אלמלא דרשת "לפר".

9. כן פירש רש"י, שמחלוקתם של רבי עקיבא ורבי יהודה הוא אם שייריים מעכבים או לא, ובהכרח שלרבי יהודה למדנו מכאן דין עיכוב. ואמנם, לקמן [נב ב] מובאית בגמרא דעה

אולם דעת הרמב"ם [שם] אינה כן, שהוא כתב, "כל עבודות שעובד בבגדי לבן בפנים בהיכל, צריך לעשותן על הסדר שביאנו, ואם הקדים בהן מעשה לחבירו לא עשה כלום", וכן בהמשך [הלכה ד] כתב שאם הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות שבהיכל, יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר. וכתב הלחם משנה שהרמב"ם פירש דברי רבי יהודה "בפנים" בהיכל, "בחוץ" בעזרה.

והקשה, הרי בגמרא כאן מבואר, שלדעת רבי יהודה, אלמלא דרשת "לפר" לא היו ההזאות מעכבות, ואם כן, מפורש כדעת רש"י, שסדר ההזאות בהיכל אינו מעכב!?! ולכך גרס בדברי הרמב"ם "כל עבודות שעובד בבגדי לבן לפנים מן ההיכל" דהיינו לפני ולפנים, ורק באלו הסדר מעכב, וכדעת רש"י, ומה שכתב הרמב"ם שאם הקדים דם שעיר לדם פר בהזאות שבהיכל, יחזור ויזה מדם שעיר, היינו משום, שאע"פ שבדיעבד יצא, מכל מקום מאחר ואפשר לחזור

אלא אמר רב פפא: לא נצרכא היקש פר יום הכפורים לפר העלם דבר, אלא ללמוד על פר יום הכיפורים שלושה ענינים ולימודים אלו: "את" "דם" ו"בטבילה" הנדרשים בפסוק "וטבל הכהן את אצבעו בדם", האמור בפר כהן משיח, אשר הוקש לפרשה זו של פר העלם דבר, כפי שאמרנו לעיל "כאשר עשה לפר" זה פר כהן משיח.

מתיבת "וטבל הכהן את אצבעו בדם" למדנו,

כפי שאמר רב אחא בר יעקב: לא נצרכא תיבה זו אלא להכשיר את אצבע הכהן לטובלה בדם אף באופן שעלתה אמין מ-ב אבעבועות שבאצבעו, ואין זו מהווה חציצה, כי דרשנו "את אצבעו" את הטפל לאצבעו.

ומתיבת "בדם" האמורה שם למדנו, שצריך שיהא בדם שטובל בו את אצבעו שיעור טבילה¹⁰ מעיקרא משעת קבלה¹¹ ראשונה, ולמעט באופן שמלכתחילה קיבל דם בפחות

הסוברת [רבי יהושע בן לוי], שאף לרבי יהודה לא למדנו בפסוק זה דין עיכוב בשפיכת שיריים, וכל מחלוקתם היא, במשמעות הדרשה, שלדעת רבי עקיבא, צורת הדרשה היא כפי המבואר בסוגינתנו, ולדעת רבי יהודה, צורת הדרשה היא באופן ש"אם כלה כל מתנותיו כמו שכתב — כיפר, ואם לא כלה כל מה שכתב לא כיפר", ולדעת שניהם למדנו בזה רק, שאם חיסר אחת מכל המתנות, לא עשה ולא כלום. אולם עיכוב שפיכת שיריים אינו נלמד כאן, שהרי דין השיריים אינו אמור בענין זה.

והתוס' [ד"ה אביי אמר] הכריחו, שסוגיא זו סוברת כרבי יהושע בן לוי, שהעמיד מחלוקתם במשמעות דורשין, ואף רבי יהודה אינו סובר ששיריים מעכבים.

10. דעת רש"י והתוס' במנחות [ז ב], שצריך לקבל בכלי שיעור כל הדם הצריך בקרבן למתן קבע ומתן ארבע. אולם הרמב"ם [מעשה הקרבנות, ד ח] כתב "וכל הזבחים שקיבל מדמם פחות מכדי הזייה, לא נתקדש הדם". וכתב המשנה למלך, שמסתימת לשונו שלא חילק בשיעור הדם הנצרך להזאותיו של כל זבח וזבח, משמע, שאין צריך אלא שיעור הזאה בלבד, ומקורו, שהרי בתיבת "וטבל" שמשמעותו שלא יספג, למדנו גם שצריך שיהיה בכלי שיעור הזייה שאם לא כן הרי הוא מספג, ואם כן,

כאשר כתבה תורה "בדם" למדנו בזה, שדם זה הנדרש להיות עכשיו, צריך שיהיה בכלי משעת קבלה, ואם כן, אין לנו ללמוד אלא שצריך שיהיה בכלי שיעור הזייה בדומה למה שנדרש בשעת ההזאה, וההכרח לזה, שהרי לא שמענו בדרשת "בדם" אלא שדם זה של שעת הזייה יהיה בכלי משעת קבלה, ובשעת הזייה לא שמענו שצריך אלא שיעור שלא יספג, ואין צריך שיעור כל הזאותיו.

11. והינו שבקבלת פחות מכדי הזאה לא נתקדש הדם. ובהמשך הגמרא למדנו מתיבת "וטבל" דין נוסף, והוא, שלא יספג אצבעו בדם. והנה הרמב"ם [מעשה הקרבנות, ה ט] כתב, "וצריך שיהיה שם דם כדי טבילה, לא יספג אצבעו בדם". והקשה הכסף משנה, משמע בדברי הרמב"ם שדין שיהיה שיעור טבילה, ודין שלא יספג אצבעו בדם, אחד הוא, ואילו בגמרא מבואר שאלו שני דינים נפרדים, הנלמדים בדרשות שונות? ולכך כתב, שכוונת הרמב"ם לומר, שצריך שיהיה שם כדי טבילה, וצריך גם שלא יספג אצבעו בדם.

והמשנה למלך הקשה, משמע מדברי הרמב"ם שאין צריך שיהיה שיעור הזאה אלא בשעת טבילת אצבעו בדם, ואילו בגמרא מבואר שמשעת קבלה צריך שקבל לכלי דם בשיעור הזאה! וכתב, שלא בא הרמב"ם כאן אלא